

Radics Viktória

NE ÖLJ*

– Házasság előtt nincs szex.

Ezt mondta a csávó szó szerint.

Csökkent pálmafák sorakoztak a templomkertben, nézem, hogy viselik ezek Budapestet. Torzak szegénykéek, áhítóznak-e az igazi napra? Tömzsi, hámló test, ványadt lomboszat, lehervadtak, kókadtak bizony; olyan szerencsétlenek. Egy jól megfizetett kertmérnök, biblikus fantáziák; mintha csak valami számítógépes játékot látnék itt élőben. Az a vicc, hogy élőben, mert igazi pálmák voltak azok mégis; odamentem, megtapogattam, sőt még a kéken csordogáló műpatakba is belenyúltam – miközben a srác beszaladt a templomba a holmijáért –, hogy víz-e a víz. Kis piros gombok virítottak benne. Kisgyerekek szaladtak oda hozzám, együtt nyúlkáltunk az igazi vízbe.

– Meg szabad nyomni? – kérdeztem.

Ők mondták, hogy lámpácskák azok, esténként pirosat világítanak.

Láttam rögtön a csávón, hogy fél.

Egy ekkora nagy ember!

Amikor először pillantottam meg a kezét – egy hegy keze, egy kopár, izraeli hegynek a keze, kemény-súrló, vörhenyes föld, széthányt kövek, szétdobta az Isten –, nem titkolhattam magam előtt a vágyat: kapna derékon. Gördülne rám az a vörös kéz, ez a szikes föld. Ha betemet, hát betemet.

Gyönyörű, dolgos kéz, megenném azt a földet a tulajdon számmal.

Kislánykoromban egyszer földet ettünk, köpködtük: nem is olyan rossz. Meg lehet enni. Papírt is ettünk egyébként, majdnem olyan, mint a rágó, csak ízletlenebb.

Lenyűgözött mindig is a földanyag, a szénfekete, a porhanyó – porban, szutyokban játszani, nyakig! –, a tengermelléki vörös kincs, a padlás finom lisztje, a tavasszal ébredő, ősszel sárrá erjedő, télen a fehéret elrontó – sok mindent utáltam életemben, de a földet, azt nem, nem, soha.

Részemről az a kéz volt a második pillanat. Az első pillanat az ő pillantása volt. Lentről jött, komolyan, vérelesen, vadon – ott termett, akár egy bozót a sivatagban. Egyetlen másodperc erejéig, amit csak félig tartottam ki. A következő hónapokban, egy nyáron át bazsalyogtunk. Tömegben volt találkozásunk mindig: ott van, amott van, itt, emitt, szerzet, akinek messziről megérezem a szagát, mint egy állat. Boldogsághullám csap föl bennem tőle, aztán a pillanat még órákig reszket. Kecske vagyok azokon a jezuizsálemi hegyeken, szökell a tekintetem utána komiszul.

Régen voltam én már ilyen pajkos. Vagy pajzán. Gyerekkoromban? Lányként? Aszszonykoromban szorongtam a kis erotikus bozóttüzektől; valami itt is, ott is összeszorult, nem nagyon mertem gondolni egyes testtájékaimmal, sem az agyi égésfoltokkal

* A novella szerepelni fog az Artizánok kiadásában 2005 szeptemberében megjelenő ÉJSZAKAI ÁLLATKERT című antológiában, amely harminchárom kortárs szerzőnek a női szexualitásról szóló ötvenhat művét közli.

(mint mikor megsüt a vas), csak néztem a tükörben ámuldozva, hüledezve néha: hogy tolulhat ennyi kétségbeesett félelem egy kétségtelenül női arcra? Mit félsz?! Gyerekként nem húzódoztam, vagy ha igen, annál pikánsabb volt az izgalom. A pincében, padláson kutakodni, kertek alján lopakodni, rosszban járni, incselkedni a papával. Kinyitni a titkos rekeszeket, kihúzni a legalsó, súlyos almáriumfiókot, ahol a mama a szatén szemfödelet tartja, limlomban kurkászni, meggyfára fölmászni. Avas főzőcsokoládét lopni. Különös íze volt, csöppet savanyú, nem olvadt, tört inkább, más, mint a tejcsoki. A nagyanyám ilyenkor mindig csak tréfásan intett meg, nana, és mesét mesélt a torkos Katicáról, aki az ujjával – mutatta – kikotorta a lekvárt a fánk közepéből, és jól kikapott. Érdekes, anyuról nevezte el azt a rossz kislányt.

Visszatérve a pálmafákhoz, vagyis ahhoz a vallásos képernyővédőhöz: a srác szemlátomást szorogott, nekem pedig mehetnékem volt, egy szimpla kerthelyiségbe vágytam, szellőbe, árnyakkal játszadozó, magyar zöldbe, spriccelős szódával készített laza fröccsre, s hogy ott legyen velem szemben az én közel-keleti hegyem, én pedig csordogáljak rajta. Nagy, barna hegy, melynek sugallom: mozdulj!

– Bevallom neked, hogy még van egy vétkem, amit még nem sikerült leküzdenem. Vagy *bűnt* mondott? Úgy motyogta, mint egy gyerek, aki rossz fát tett a tűzre, és eljött a pillanat, amikor lesunytt fejjel színt kell vallani.

– Na! – érintettem meg a karját. A húst. Égetett cukrot. Pörkölt diót.

– Én még dohányzom. Még nem sikerült leszoknom róla.

Nevethetnékem volt már rég, az izgalomtól is meg a sete-sutaságunktól is, és ekkor a kertvendéglőben, ahol éppen olyan kora őszi szellő fúj, amilyenre vágytam, elkezdünk kacarászni, hála istennek, azóta is kacarászunk, mert ha nem kacarásztunk volna, az én mesém már rég véget ért volna.

– Gyere, súgok neked valamit – hajoltam hozzá, megérintve a hatalmas, pihegő kart, és beleleheltem a fülébe: – Én is.

Benson & Hedges volt csak abban a vendéglőben, ahová akkor beszökött az ős, de mindegy, szívtuk. Az ivás csak az én vétkem. Egy kicsit iszákos nő vagyok. A házi pálinka a kedvencem, de nyáron nagyon szeretem a csapolt sört (a harmatos pohár miatt), télen pedig a bikavért, ha már a vétkeknél tartunk; no és a whiskyt is, mi tagadás, csak az drága. Néha valami képzelt „tengerészrumról” ábrándozom... Ezt nem mondtam el neki akkor, csak aztán, csínján; már megint botrány lesz belőlem, és ebből elegem van, hogy mindig botrányba fulladok.

Ha ez a pasi megfog, nem fogok szétesni.

Eleinte, mikor még csak messziről láttam, azt hittem, az Adrián nyaralt, na, mondom, biztos a családjával, gyerekeivel; strand, napernyő, jeges Coca-Cola szívószállal. Lehet, hogy unatkozott. Én meg fehér vagyok, mint a vaníliás tej, az idén alig voltam napon, és csak az ablakból néztem az eget. Amikor egymás karjára tettük a kezünket – mert csakhamar megérintett ő is –, vörösbarna földön fehér szikla fénylett. Lenyűgöző táj volt.

Azon a bizonyos feledhetetlen kinyilatkoztatásán, amit a történet legelején idéztem, akkor még egyáltalán nem szórakoztam, mert pontosan éreztem, hogy amilyen szik-

laszilárdnak tűnik, olyan kényes az a pont. Begerjesztő és fülsértő, afféle *egészen másról szóló* vita kerekedhet belőle, és a vesztünket okozhatja, dupla hurkot a nyakunkra, még mielőtt megismerkedhetnénk. A hamis tudat és a hamis nyelv megint feltornyosul két ember közé. Vagy fölé. Egy mondat a fejünket veszi! Észveszejtő bántások és bántódások fakadhatnak még ama bibliai kőből. Hacsak nem hiszek abban, hogy ezúttal megtörik a régi forgatókönyv, más irányba kanyarodnak a hegyi utak, és az ismeretlen erősebbnek bizonyul. Csodák csodájára, ott a kis leprás pálmafák között, szemközt a napégette férfiarccal, mégis megfogant bennem ez a másfajta, ez a teljességgel *fordított* hit.

Egyszóval a srác bibliai ember.

Megragadta a tekintetem a salátává olvasott, számárfüles, szutykos Bibliája, amit mindig magával hordott a mobiltelefon meg az autókulcs kíséretében. Ott volt a rozoga, ős-Škoda hátsó ülésén is a limlomban, szerszámok közt, a téglaportban. Mindig túlzásokba esem, tudom, de ilyen szép, eleven Bibliát én még sohasem láttam.

Azért nem nevettem el magam, mert tudtam, hogy dogmaközelben vagyok. Ami számomra azt jelenti, hogy jön a front, már húzom is fel a katonacsizmát, lány létemre, gombolom a zubbonyt, töltögetem a fegyvert, elszánt harcosa lévén – az az igazság, hogy az igazságnak. Igazat beszélj, te állat! Azt mondd, amit érzel, meg amit az agyacs-kád kifundál, a tévedéseidet mondd, öregem! Nagyon be tudok gurulni az igazság nevében az igazhitűektől, megmerevedem, mint egy baka, és elhülyülök én is menten. Följön bennem az én igazam, ami kilencven százalékban tévedés, de ellenállhatatlannul, és azzal nekem lőttek. Hát most inkább csak nyeltem egyet, Istennek hála, megszállt az óvatosság, nézem a nagy, barna arcon a szorongást – iciripicirit vonaglik –, a srác nőszülni akar, no, majd meglássuk. Gyere csak, édes.

Vajon ezúttal türelmes leszek-e? To-le-ran-ci-a – öt szem kockacukor. Öt műkő a csapból zubogó patakban. Neszek, mellézközejek és mellézköngék ringatták el a támadókedvemet, két test zenélt a szélben, megédesedett a szám, szerettem volna sokáig elhallgatni ezt a szép szál embert. Beszélj. Lágy volt a hangja, mint mikor sziklaüregben víz klotyog, nem olyan, mint amilyennek hittem volt, egyáltalán nem „férfias”; a hangszíne a totális másság erejével lepott meg. Miket hallok! Mint mikor a tengerparton, déli verőn, kabócák énekétől zúg a távoli hegylánc.

Ha nem lett volna a barnásvörös „föld” meg a ronggyá olvasott egyetlen könyve, ha nem láttam volna, hogy riadt, ha nem lett volna gyerekes a „tisztességes szándékával”, ha a hangja nem hat meg, fejvesztve menekülök. Nem is tőle, hanem a regulától. Vagy ordítok, mint a szamár. Csakhogy szorongtunk. Az ördög vigye el, mindig minden fordítva van. Most meg az a bajom, hogy el akar venni, ha meg nem akarna elvenni, akkor meg az lenne.

Nos, rendeltem egy pohár sört ott, abban a külvárosi kerthelyiségben, ahol a szellő fűdögölt, ahonnan akart; vágjunk bele. Ő ájtatosan beszélt, én meg rötyörészttem. Zászlócskák is lengedezhettek volna, felszálltam a bolondok hajójára megint, elönt a kezet a friss szeptemberi égtől, ezt a hónapot nekem találta ki az Isten. Boldogan láttam, heherészik már ő is. Lazacot rendeltem meg görög salátát, de más ízt nem éreztem, csak az övét, fél méter távolságból is ízleltem. Parányit csípős, mint a szeptemberi

Pedig azt hittem, nekem nincsenek előítéleteim. Én egy okos, liberális nő vagyok. Pedig azokból van összetákolva elmém építménye; erdőben a rozoga vadles. Nos, engem most így leckéztetett meg az Isten. Elém rakott egy javakorabeli, deres hajú roma csávót, rámutatott, és azt dörögte: szeressed ezt az embert!

Két pohár sört ittam meg csak, cigarettáztunk, somolyogtunk, kacagtunk, ő kicsit prédikált, hagytam, féltünk, tetszünk, nem tetszünk (dehogynem), aztán egyszer csak, mit ad Isten, a vendéglő előtt összeakaszkodtunk. Csüngtem a fán lábujjhegyen, megtartott, és az ajka levét azokban a percekben úgy magamba szívtam, mint gyümölcs a napot, és megteltem tőle, saftosra, pirosra, levecesse.

Egy bányató van a vendéglő mellett, az ordítóan szörnyű lakótelep közepette. Fák veszik körül, és ronda, vastag vaskerítés teszi tönkre a csalogató látványt. Hihetetlenül randa kerítés, feketére festve. Egyszer régen már írtam róla, oly megkapó a csúfsága – egy tavat így elrontani! –, csak akkor még nem tudtam, hogy szinte egyenként kell majd valahogy kiráncigálnom, vasfűrésszel kivágnom az ezer rudat. Most is ezt a nehéz munkát végzem, és nagyon sok vasrúd van még hátra.

– Házasság előtt nincs szex.

Ezt aztán még a mondat végi pontot kerülő csókolózások meg a „pinafogás” után is mondta néhányszor (csak tőle tűröm, hogy így beszéljen), egyre halkabban. „Ne engedd, hogy megbasszalak”, súgta, na ja, dőlt belőlünk a vágy, a szó, a csók, a nyál, s a keze tényleg azt hozta, amit már az istentiszteleten megkívántam: a gyönyörűség, nap perzselte földet, mely csak verejtékes munka árán terem.

Ámde meglett. És lőn szex – miután kétszer „lezárta a kapcsolatot”, mint az erényövet, egy szombat éjjel, vasárnapra virradóra magához vett engem, a testéhez kulcsolta a két roppant kar a testem; majdnem sírtunk.

Cigánybánat ül a szemében – ez félreismerhetetlen. Cigány az ajka, cigánylila, tépett hús, szeme alatt kék árok, és kreol az istenadta. (Kiigazítom: mint aki két teljes hónapig nyaralt az Adrián.) Cigányélet van mögötte, benne, lenn, csak felette nem, mert ott: Isten ege. A haja fehér. Mint a mesében, mondom én, gonosz értelmiségi: putri, koldusasszony nagynya, répaleves, verekedések, késelések, bűnözés, birkanyírás, budapesti alvilág, börtön is persze, hogyne, kőbánya... „Megcsaltak, úgy szerettek, csalatlal, s így nem szerethetsz”, lóvé, kártya, megváltás. Ostoba literátor, szájtátva hallgatom a szubkulturális történeteit. A vén Škodában elhaladunk egy evangélikus templom előtt, „oda egyszer bementünk”, mutat az irodára, „de csak egy öreg számítógépet találtunk, meg vagy háromezer forintot, ott egye meg a fene”.

Érzem, hogy ébred a csávóban az érzés, nagyon hasonlatosan hozzám, hajnalodunk, eolhárfa a szívemben, az övében dörömbölnek, „börtönből szabadul rab lelkem” (ad notam: „már nem képzelt ház üres telken”), összekúszunk, bebújok a mokka bőre alá, szép neki az én fehérségem, iszom, iszom, iszom az ajka közül a nedűt, a nyelvét, a szavát, a hegy levét. Nagyon szép ott neked, szőlőlevelek közt a fekete fürt, a tenyerembe veszem, mint a szőlőgerezdet, omlik, csókolom a szemeit, töről eszem, beletúrom az arcom, az orrom, és még a torkom is boldog, felkent és méltó.

Sok baromságot hord össze persze, dogma dogma hátán, akárha folt hátán folt, nem üstöt, égi üstököt toldoz-foldoz ő – nekiugrottam volna mindenki másnak, de őtőle eltűröm (kihülök közben legalább), és pontosan érzem, hogy végtére én sem tudok semmit. Kapaszkodom néhány korhadt deszkába a posztmodern tengeren. Mi sem áll meg a lábán, harmincéves munkával összehordott tudásom fityfiritty. Ő megpróbálja kihúzni magát. Akivel szemben mindenki előítélettel viseltetett, az maga is megtelik előítéletekkel (ez, lám, törvénynek tűnik). Őrült kellemetlen ostobaságok hagyják el a száját. Az enyémet nemkülönben; teli vagyok intellektuális közhelyekkel. „A kis adjunktusnőm.” Olykor olyan, mint egy vérehullott cigány; felindul, már-már támad (elő a kést, mondom, de elnevetem magam mégis), és a *homoszexuálisok* meg a *nők* ellen beszél, a nők ellen, miközben, érzem, szeret engem; a paráznaság ellen, miközben baszni akar hajnalhasadtáig, immár „házasság” nélkül és minden módon. A meleg a saját fajtáját helyettesíti a kirekesztésben, a nő a bűnbak, logikus, a templomban szedte fel, világos, elviselhetetlen.

Fölállok menten, itt hagyom, dögöljön meg, aztán öljön meg, barom állat; ballada lesz belőlünk. „Kívánlak, mint egy állat.” Hülye bunkó. „Mondd, hogy fasz.” Nem mondom. „Én téged úgy, de úgy megbaszlak”, suttogja forrón, miután nemrég kifejtette volt, hogy a nők Jézabelek, tönkreteszik, a pusztulásba sodorják a férfiakat, gonosz, pogány varázslók, és még rontott rajtuk a sok emancipáció. Már csak az hiányzik, hogy lekurvázzon, amiért vele vagyok; de ezen a ponton elgondolkodik.

– Tegnap megbántottál, sértegetted a nememet – mondom a telefonba. – Én sem gyalázom a te fajtádat! – ilyen mondatokig jutunk, el vagyok képedve.

Én nem bánom, hogy néha ilyen műostoba, mert érzem a természetes eszének a szépséges, leopárdbőrű lüktetését mögötte; balga, buta és bolond vagyok én is, ugyan mit tanultam meg a százezer könyvből? Végül is kevesebbet, mint ő az egyből. Mintha valami *academia aeternát* járt volna ki, Károlin iskolázódott a nyelve, szívből olvasott egyet, míg én félszívvvel ezeket. Nem beszélve tapasztalatvilágaink súlykülönbségéről. No de figyelni azért végül talán megtanultam, vagy nem? Kifigyelni, odafigyelni és rá, megszimatolni, rátapintani és kiérezni... Én ezért imádkozom. A valóságért, hogy ne a fogalmak győzedelmeskedjenek rajta, hanem a szavakon is által Ő. Miközben egy betűfaló állat vagyok, kacsacsőrű emlős, becsavarodott női agytekercs, és nemigen szerettek a férfiak ezért, nemigen, érthető. Őt sem igen szerette eddig senki. Negyvenhét éves, megalázott cigány kisfiú. „Sosem lesz ember belőled” – verték, és verekedett, kártyázott, rabolt, fosztogatott, szűrt-vert érte, mint *tüske más tüskét* (lopott idézet). Én meg buktam, sérültem és sértettem, elárultam embert és eszmét. Talán ami neki a hazard, az volt nekem a mű? Mindent elvesztettünk.

Nem szerettek bennünket.

Látom, óriási erőfeszítéseket tesz, hogy megértsen (megéri-e), és befogadjon magába. Én szintúgy roppant erőfeszítéseket teszek, hogy értsem őt (van mit), és kinyíljak felé. Nézünk egymásra, mint borjú az új kapura. Olykor gyanakszunk. „Primitív állat, le akar uralni engem, kendőt a fejemre, babát a hasamba.” „Beszózott negyvenéves bula, akinek baszhatnakja van, cigány fasz kell neki.” Lehet ennek még kés is a vége, úgy sejtem; egy roma meg egy gádzsi egymásnak esik. És csókolóznak.

Igaza lenne a presbiter asszonyoknak, hogy a veszembe, egyenest a kárhozatba rohannok? Csöbörből vödörbe? Ez nem Istentől való! Magyarázzák, mintha látnák, beavató hangon: az ördög nagyon ravasz, ezt fundálta ki, hogy letérítsen az egyenes útról. Vagyis a Paráznság Démona szállt meg a *még meg nem tisztult* cigányemberen keresztül. Menjek el démonűzésre. Tegyek bűnvallást, bőjtöljek, imádkozzam kitartón, és az Úr majdan megadja nekem a „hozzám illó” férjet-urat, akivel megszentelt házasságban fogok élni. *Endlösung*.

A „vizesgríz”, az volt a fő eledelük gyerekkorában, meséli. Tej, az ugyanis nem volt, honnét lett volna. Ha a koldus nagyanyjának akadt egy darabka avas szalonnája dugiba, abból kicsit ráolvasztott. Ő utálta azt az ízt. És a mai napig utálja a tejet, mondja, miközben én egy hajtásra megiszom egy teli bögrével.

Nekem meg az volt a bajom, mondom, hogy mindennap muszáj volt ebédelni. És végig kellett enni minden fogást. A levest is. Pontban fél egykor. Azóta is utálok az ebédelőt, mondom, és nálunk az nincs is bevezetve, egyen mindenki, amikor megéhezik. Nagyot neveltünk.

A megtéréséről rögtön beszéltünk, az első parázna csókok után, a vaskerítésnél, a tónál. – Úgy éreztem, meghalok. Belehalok ebbe az életbe, a szó szoros értelmében. Nézttem, ahogy hamuszínűvé válik a bőröm, és rászárad a karomra. Pedig éjszaka épp nyertem a kaszinóban, méghozzá sokat. De a szerencsejátékosnak sosem elég. Arra vágyik, hogy menjen tönkre az egész kaszinó – addig nem tágít. Nyerni nyertem, otthon mégis ellepert a hideg verejték. Hánykolódtam az ágyamban, számot vettem az életemmel, mintha eljött volna az utolsó ítélet – szorzás, osztás, összeadás, kivonás, minden egyszerre történik, egyetlen pillanatban –, izzadtam és imádkoztam a Mindenhatóhoz, hogy öljön meg, vagy vezessen ki ebből az életből engem. Vagy-vagy. Más is behalt már. Ezzel aludtam el. Dél előtt ájtott a szomszéd ember, és, ami a magamfajtaival nem történhet meg, felajánlott egy fuvarosmunkát. Aprópénzért, amennyi akkor nekem semmi volt. Elfogadtam, és azóta, hat és fél éve, nem volt kártya a kezemben, és azóta hitben járok.

Azóta nincs ölhetnékje, vagy ha van is, nem tör-zúz, ami nagy szó.

– Téged az Istennek kellett tarkón vágnia ahhoz, hogy rájössz: „ne ölj” – mondom, és érzem, tényleg, a tenyerének a szelét, mely hat éve simán leterített volna.

Nem is bűnözött azóta. Miért nem? – merül fel a kérdés. Azért nem, mert Isten országának az állampolgára lett. A keze kőművesmunkától kérge, és ugyanolyan törődött, mint a Bibliája. Éppen olyan olvasószemüvege van, mint nekem, forgattuk a Szentírást, én a fehér, ő a barna kezével, és lényegében a benső imánk sem különbözött: nem akartunk meghalni.

Egy hét leforgása alatt fokozatosan megérett bennem az érzés, hogy én, aki nem vagyok a keresztény hitben egy klasszis, ezt az ő Istenét, ezt szeretem. A megtért bűnözőknek az Istenét, aki oltalmazza őket, és megáldja őket és vezeti, és munkát is ad, kenyeret. *Mikor vízen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égsz meg, és a láng meg nem perzsel téged.*

És szeretőt is ad nekik.

Én romlottabb vagyok. Nekem az agyamat ette a mocsok meg a szégyen, megtéríthetetlenül. Ő, aki megjárta a poklokat, sőt, mondja, még a pokol alatti helyeket is – ne tudd meg! –, olyan tud lenni, mint egy gyerek. Velem is rosszkodik, én meg cikizem, incselkedünk.

– Nagyon csúnya kisgyerek voltam, még az apám sem állhatott. Nem is szólt hozzám soha. Apám hangját csak akkor hallottam, amikor másokkal beszélt. (Ő félig magyar volt.) Velem egyszerűen nem állt szóba. Csak ütött, nekem jött még tizennyolc éves koromban is.

– Engem meg azért nem szeretett az apám, mert lány vagyok. Kamaszkoromtól nem viselhette, hogy a lánya nő. Ez neki nem volt kóser. Még felnőttkoromban is visolygott, ha sortban vagy kivágott ruhában látott, köpni-nyelni nem tudott tőlem, érted, attól, hogy van combom meg mellem.

Láttam egy kölyökkori fényképét, tényleg olyan, mint az ördög, a szeme szénparázs. De a még korábban, a kisgyerekkorin elálló fülű, szelíd fekete báránnya, kis csacsi rongyos pulóverben; örökbe fogadtam. Elfogadsz te is engem?

A járásában még maradt valami csávós. Úgy lép be egy kocsmába, mint egy seriff, keze zsebközelben, aztán rendel egy üdítőt. Én meg bort. *Tejet iszok és pipázok, jóhíremre jól vigyázok...* Odavetett, sokatmondó félmondatok, melyekből mit sem értek, odahagyott haverok, nehéz fiúk... Ő játékautomatával sosem élt. Hanem a kártya, akár hetvenkét órán át egyhuzamban.

– Egyszer pukli nőtt itt a könyököm alatt, annyit nyomtam az asztal szélét – mutatja. – Á, nem – mondja, valami ostobát kérdeztem –, nem az, még csak nem is a pénz, hanem a harc volt a lényeg. Lehetett tudni, mikor leültél, hogy nyerni vagy veszíteni fogsz-e. Biztosan érzem, hogy vesztek, és mégis, neki, abbahagyhatatlanul, a végkime-rülésig. Attól tartok, téged is elvesztelek.

Azt meg kellett feszíteni, azt a régi embert. Én vagyok rá a tanú, aki most a gép előtt ülök, és ezt a mondatot nézem, hogy megesett. Nem is, hogy „megtette”, a „megtörtént” sem elég jó szó erre, hanem megesett vele; elébe ment, de nem ő csinálta. Eleinte még nem is hitt annyira, csak járt az istentiszteletre, bújta a Bibliát, iramlott volna kifelé a bűdös életből; az ő lába lépett, ám a pályát nem ő szabta. Fokozatosan ráérezett a Károli ízére (ezek az én szavaim, ő nem így mondaná), kezdte befogadni, át-élni, szeretni a szavakat, egy roppant nyelvi fürdő volt az ő megtisztulása – én legalábbis így fogalmaznék –, bemerítkezett, és érzéklni kezdte a láthatatlant. Amit a világból élete negyvenvalahány esztendeje alatt a saját szemével látott, hát az szar volt.

– Egy kalap szar. Nem volt abban szemernyi jó sem. A pénz, az ahogy jött, úgy ment. Ebül szerzett ebül vész el. A nők is ugyanígy. Hanem talán a hatalom, az számított. Engem bérgyilkosnak néztek. Iszonyatos erő lakozott bennem, és ezt látni is, meg érezni is lehetett. Félték tőlem, ami valahogy jólesett.

Hogy ölni tudnál, drágám, minden további nélkül, azt lehetett érezni, gondoltam. Lehet, hogy ölt is? Eljárt az ökle, az szent. Őt meg egyszer felakasztották egy fára, és félholtra verték. Ó, Istenem. Engem meg a bájával ragadott meg – a harmadik pillanatban –, sajátos férfibáj játszott az arcán a templomban, ahogy énekelt meg imádkozott. Olyan volt, mint a fény; ha besütött a nap az ablakon, végigcikkant az embereken, és megült némely vállon – úgy tündérkedik az ő arcán a báj. Uram, mondd, mi ez?

Kivágott ruha volt rajtam, amikor másodszer szakítottunk (mert hosszú sora van ennek). Ráfektette oda, a csupasz bőrömrre a tenyerét, úgy imádkozott értem. Naná, hogy bizsergett. Nyelveken szólt, mielőtt kivágott volna. De ez csak egy trouvaillé, én vágtam be az ajtót. Azért, mert azt mondta, hogy átvágtam. Nem és nem és nem igaz! Még hogy „kenet” meg Szent Szellem! Nem attól mentem el, hanem elköttem a legnagyobb, a pokoli, a helyrehozhatatlan bűnt, megtagadtam a Szentlelket éretted, a szerelmedért, a fekete faszodért, és becsaptam a templom kapuját. Nem téged.

Pedig de szeretem az evangéliumból azt a részt, amikor az a nő olajat önt Jézus hajára. Nem a lábmosó-, hanem épp a hajlocsoló-jelenetet. Látom, amint a tíz ujjával bele-túr az emberfia sötétbarna hajába, és csorog a drága kenet. Én nem vagyok sem becsapós, sem kikapós, csak nem bírom, mikor ájtatoskods, csaptam rá a Škoda ajtaját.

Nem tudom, őt érdeklik-e az én harci történeteim. Azok sem jobbak, zavarosabbak inkább; nem vertem szét – csak majdnem – kocsmát, nem szorítottam senkinek kést a nyakához, hacsak nem vesszük metaforikusan; öregapámmal babra ment a hetes, és a birkanyírást is csak elképzelni tudom, mert birkát, azt azért láttam már.

– Tolmácskészülék kéne közénk – mondom neki.

– Azt hiszem, a világ nagy részéhez elkéne neked – válaszolja ő.

– Te sem tartozol sehova. A cigány kultúrát elvesztetted...

– ...sohasem is volt olyanom...

– ...az alvilágit elvetted, a vallásoddal kiszakadtál, nem tartozol a prolik közé sem, polgári kultúrád nincs, és még a templomban is magányos vagy...

Gondolom, szörnyszülöttek az ilyen mondataim.

– Valahol olvastam, hogy a szabadúszó értelmiségi afféle x a társadalomban, sehova sem illik. Azt is olvastam, és igaz is, hogy mi ma *páriák* vagyunk. Mint Indiában. Hol éjjel a vadak. A női életem ráadásul egy adta katasztrófa. Sohasem... – ezen a ponton elpirulok, mint a pipacs, paprika, paradicsom, rózsza. Ezen a ponton egészen szorosan a mellkasához simulok, hogy ne lehessen beszélni, és ne lásson, belenyálazom a barna bőrébe, az ajkammal beleírok valamit a szőrébe.

Az értelmezésekkel voltak a bajok, és én az *Énekek énekével* hozakodtam elő, hogy valahogy mi is beleférjünk a Bibliába. Tán csak nem rekesztetünk ki onnan is! Akkor gáz van. Én őt egyedül nem bírom megtartani – egy ekkora nagy embert. Isten is kell hozzá! *Fekete vagyok, de szép...* Mózesről, Páltól, a testvérnőktől már megkaptuk a magunkét, és mit fognak szólni az emberek... *Jeruzsálem lányai...* Hiszen megszólom magamagam is. A vége felé tolnám a történetet, leegyszerűsítendő. Egy végső poén kelene, hogy a feszültségek kicsattanjanak. Leírhatnám, hogy elhagytam, és ő megölt (ami nem esélytelen); hogy kitért a hitéből miattam, és visszaesett (jaj, ne); tönkrementünk a cigánysoron (ez is meglehet); hogy kitört köztünk a kultúrák háborúja, és halálos sebekkel távoztunk a színről (erre már voltak jelek); hogy lehullt a szemünkről a hályog, és ott állt egymással szemközt egy menthetetlen roma meg egy minősíthetetlen gádzsi, további mondandó nélkül... Milyen mélyre ássak? Ő tavasszal felépíti a házat, én meg azért sem hagyom magam: beszélni és írni, írni és beszéltetni akarok, egyre mélyebbről, míg ő építi a házat; onnét, ahonnan a vágy fakad, az ingoványból, ahol csúszunk és csúsztatunk. Megtalálom a gerjedelem forrását. Csípős, mint a szeptemberi levegő, kesernyés, mint az avar, csorogjon az ő hangja az én torkomon...